

Utlåtande Rotel IV (Dnr KS 2021/1469)

Centraliserade prov i grundskolans årskurs 9 och gymnasieskolan

Motion av Joakim Hedelin m.fl. (alla -)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Isabel Smedberg-Palmqvist anför följande.

Ärendet

I motionen till kommunfullmäktige av Joakim Hedelin m.fl. (alla -) föreslås att kommunfullmäktige ger utbildningsnämnden i uppdrag att utreda hur Stockholms stad kan genomföra kommungemensamma prov och anonymiserad och centraliserad provrättning för eleverna i grundskolans årskurs 9 respektive gymnasieskolan, och till vilken kostnad detta skulle kunna ske. Enligt motionen bör de kommungemensamma proven omfatta såväl fristående som kommunala skolor. Syftet med förslaget är att säkerställa likvärdighet i betygssättningen och att stärka allmänhetens förtroende för skolvalssystemet.

Motionärerna lyfter att en möjlig begränsning är att låta uppdraget bara gälla särskilda prov som Stockholms stad konstruerar, i stil med Stockholmsprovet i matematik. Ett förslag är även att proven rättas maskinellt för att minska arbetsbelastningen på lärarkåren.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret vill understryka vikten av att alla elever ska bedömas på samma sätt, oberoende av bakgrund och huvudman. Stadsledningskontoret bedömer att ett av de huvudsyften som anförs i motionen, att alla elever ska bedömas på samma sätt, är svårt att uppnå genom förslagen. Stockholms stad har som kommunal huvudman ingen möjlighet att införa prov som är obligatoriska för stadens fristående verksamheter att delta i.

Utbildningsnämnden delar motionärernas åsikt att det är angeläget att alla elever bedöms på samma sätt, oberoende av bakgrund och huvudman. Nämnden anser dock inte att en ytterligare utveckling av kommungemensamma och centralt rättade prov på bred front i linje med motionärernas förslag bör genomföras. Ju fler centrala prov som ska genomföras, desto större är risken att skolor måste omfördela tid och resurser som annars kunnat läggas på undervisning.

Mina synpunkter

I Stockholms stad ska alla elever bedömas enligt samma standard. Den grönbåa majoriteten har lagt ett budgetuppdrag för 2022 att utreda möjligheten till extern rättning av nationella prov samt hur fristående skolor skulle kunna inkluderas i ett sådant projekt. Ett annat av årets uppdrag är att undersöka möjligheterna att konstruera ett ”Stockholmsprov” i svenska, jämförligt med det existerande matematikprovet. Dessa uppdrag handlar just om att stärka likvärdigheten i bedömningen. Staden kan bjuda in fristående skolor att medverka på frivillig basis. Som utbildningsförvaltningen dock påpekar har Stockholms stad som kommunal huvudman ingen möjlighet att införa egna prov som är obligatoriska för stadens fristående verksamheter att delta i.

Bilaga

Motionen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 27 april 2022

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Isabel Smedberg-Palmqvist

Hans Altsjö

Remissammanställning

Ärendet

I motionen till kommunfullmäktige av Joakim Hedelin m.fl. (alla -) föreslås att kommunfullmäktige ger utbildningsnämnden i uppdrag att utreda hur Stockholms stad kan genomföra kammungemensamma prov och anonymiserad och centraliserad provrättning för eleverna i grundskolans årskurs 9 respektive gymnasieskolan, och till vilken kostnad detta skulle kunna ske. Enligt motionen bör de kammungemensamma proven omfatta såväl fristående som kommunala skolor. Syftet med förslaget är att säkerställa likvärdighet i betygssättningen och att stärka allmänhetens förtroende för skolvalssystemet.

Motionärerna lyfter att en möjlig begränsning är att låta uppdraget bara gälla särskilda prov som Stockholms stad konstruerar, i stil med Stockholmsprovet i matematik. Ett förslag är även att proven rättas maskinellt för att minska arbetsbelastningen på lärarkåren.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 mars 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret vill understryka vikten av att alla elever ska bedömas på samma sätt, oberoende av bakgrund och huvudman. Kommunfullmäktige har i Stockholms stads budget 2022 gett utbildningsnämnden två uppdrag som ligger i linje med de förslag som framförs i motionen. Dels ska utbildningsnämnden utreda möjligheten till extern rättning av nationella prov samt hur fristående skolor skulle kunna inkluderas i ett sådant projekt, dels ska utbildningsnämnden undersöka införandet av ett Stockholmsprov i svenska som liksom Stockholmsprovet i matematik jämför elevernas kunskap när de börjar gymnasiet med det betyg de har från grundskolan.

Stadsledningskontoret bedömer att ett av de huvudsyften som anförs i motionen, att alla elever ska bedömas på samma sätt, är svårt att uppnå genom förslagen. Stockholms stad har som kommunal huvudman ingen möjlighet att införa prov som är obligatoriska för stadens fristående verksamheter att delta i. Stockholmsprovet i matema-

tik, som nämns som exempel, genomförs av ungefär en tredjedel av de fristående gymnasieskolorna i staden.

Genomförande av centraliserade prov tar betydande resurser i anspråk, vilket den återkommande diskussionen kring den belastning de nationella proven medför för lärare, elever och administrativ personal vittnar om. En konsekvens av fler centrala prov är att skolor kan behöva omfördela tid och resurser som i dagsläget läggs på undervisning.

Maskinell rättning kan minska en del av lärarnas arbetsbörda. Det kan dock endast användas för frågor med fasta svarsalternativ, vilket inte är tillräckligt om syftet med proven är att allsidigt testa elevernas kunskaper mot kraven. För full nytta krävs dessutom digitalt genomförande av proven, vilket i sin tur kräver systemstöd som är komplext och kostsamt att utveckla. Regeringen har beräknat Skolverkets behov av ökat anslag till mellan 34 och 71 miljoner årligen 2017–2023 och därefter 45 miljoner per år för arbetet med digitalisering av de nationella proven, vilket påvisar omfattningen och komplexiteten med digitala prov.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 mars 2022 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 23 februari 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen delar motionärernas åsikt att det är angeläget att alla elever bedöms på samma sätt, oberoende av bakgrund och huvudman. Under 2022 har utbildningsnämnden i uppdrag från kommunfullmäktige att utreda möjligheten till extern rättning av nationella prov samt hur fristående skolor skulle kunna inkluderas i ett sådant projekt. Ett annat av årets uppdrag till nämnden är att undersöka möjligheterna att konstruera ett ”Stockholmsprov” i svenska, jämförligt med det existerande matematikprovet. Bägge dessa uppdrag ligger i linje med de önskemål som framförs av motionärerna. Uppdragen kommer att redovisas under år 2022.

Utbildningsförvaltningen anser dock inte att en ytterligare utveckling av kommungemensamma och centralt rättade prov på bred front i linje med motionärernas förslag bör genomföras.

Stockholms stad har som kommunal huvudman ingen möjlighet att införa egna prov som är obligatoriska för stadens fristående verksamheter att delta i. Ett av de huvudsyften som anförs av motionärerna, nämligen likvärdighet i bedömningen mellan kommunala och fristående skolor, kan därför svårligen uppnås på detta sätt. Stockholmsprovet i matematik, som nämns som exempel, genomförs på frivillig basis av cirka en tredjedel av de fristående gymnasieskolorna i staden. Provet har ingen direkt inverkan på betygssättningen utan deltagande skolor använder sig av resultaten på det sätt som de finner lämpligt.

Genomförande av centraliserade prov tar betydande resurser i anspråk i skolorna. Om detta vittnar den återkommande diskussionen kring den belastning de nationella proven medför för lärare, elever och administrativ personal. Ju fler centrala prov som ska genomföras, desto större är risken att skolor måste omfördela tid och resurser som annars kunnat läggas på undervisning.

Maskinell rättning kan i teorin minska en del av lärarnas arbetsbörda. Det kan dock endast användas för frågor med fasta svarsalternativ, vilket inte är tillräckligt för prov med syfte att allsidigt testa elevernas kunskaper mot kraven. För full nytta krävs dessutom digitalt genomförande av proven, vilket i sin tur kräver systemstöd som är komplext och kostsamt att utveckla. Regeringen har beräknat Skolverkets behov av ökat anslag till mellan 34 och 71 miljoner årligen 2017–2023 och därefter 45 miljoner per år löpande för arbetet med digitalisering av de nationella proven. Detta ger en fingerisning om omfattningen av ett sådant åtagande.

Utbildningsförvaltningen anser mot denna bakgrund inte att nyttan av att införa ett kommunalt administrerat system för centrala prov vid sidan av de redan existerande nationella proven skulle överväga kostnaderna.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt jämställdhetsanalys

Då ärendet är ett svar på en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter. Förvaltningen förutsätter att en sådan analys vid behov görs i den fortsatta hanteringen av ärendet.